

Torsdag den 9 juni  Stockholm 22° | yr.no

SvD | KULTUR

Hypnotiskt monotont



8 juni 2011 kl 01:00, uppdaterad: 8 juni 2011 kl 12:51
 Lotta Lotass nya skapelse Fjärrskrift är en 50 meter lång telexrensa.

PROSA
FJÄRRSKRIFT

Lotta Lotass
 Drucksache

LÅNGLÄSNING Lotta Lotass nya verk är en 50 meter lång telexrensa med text utan interpunktion som också finns som film. Upplevelsen blir som att stint stirra mot de yttersta frågorna, skriver Fredrik Hertzberg.



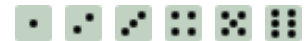
Lotta Lotass
 FOTO: BJÖRN LARSSON ROSV.

Det är något obevkligt med telexremsan som rullas upp inför en, i Lotta Lotass senaste skapelse "Fjärrskrift". "Fjärrskrift" är telex på militärspråk, och här har vi att göra med en serie ord som rullar fram långsamt och mekaniskt på en remsa medan telexmaskinen smattrar i en dryg timme. Den riktiga remsan finns i hundra exemplar à 50 meter, resten av

Läsarnas snittbetyg

10 betyg med 5,3 i snitt

Sätt ditt eget betyg:





Klicka på tärningen!

Akademiledamot

Lotta Lotass (född 1964) är författare, litteraturvetare och sedan 2009 ledamot av Svenska Akademien.

Hon har bland annat skrivit romanerna "Kalkällan" (2000), "Tredje flykthastigheten" (2004), "Min röst skall nu komma från en annan plats i rummet" (2006) och "Den röda himlen" (2008).

1 **blogginlägg** 
 länkar till den här artikeln

Jag köper Lotass bok 
 Sparta av dig!
 19 dagar sedan Kultursekt

läsarna är – praktiskt nog – hänvisade till en avfilmning.

Paralleller mellan skrift och film brukar ibland dras, och går då exempelvis ut på att båda har en utsträckning i tiden, eller att filmens tagning har vissa likheter med en mening. Här är det rent konkret en enda tagning av ord i versaler utan interpunktion, utan paus. Eftersom tempot är långsamt söker sig blicken lätt mot radslutet – det tillfälliga, allt är ju en enda lång rad – och tar alltmer nyfiket in texten, som sveper över en som vågar över medvetandets strand.

Vad är då upplevelsen av att läsa eller ta in detta? Monotont men hypnotiskt, till en början. Men texten är också självreflekterande, utgör en reflektion över vad den framställer, över de ord den producerar, som sänds från fjärran, som ”en väg lagd över vattnets yta”, ”ordens sköra remsor genom rymder genom hav av glas”. Här förmedlas en vision av språkets skörhet, en farhåga över att orden en dag inte längre bär (oss): ”säg att orden inte glömmet sänder lämnar märken sänder strimmor fjärran genom rymder”.

”Vi väntar vilar evigt obesökta”; diktens subjekt – jag, vi – förblir obekanta, kusligt isolerade i sin isvärld bland kristallträd och kristyrskogar, där de mejslar ut en stad ur isen, vädjar om att bli räddade, ”sänder vädjan om räddning bärgningsbönen”. De isolerade är förlista, kanske sedan urminnes tider, och blir slutligen befriade, samtidigt som den hemkomsten är ett förklingande, orden tonar ut – ”orden sänder här en sista hälsning”.

Språket således, dess tidsbundenhet; människans predikament, ensamhet och förgänglighet. De arkaiserande orden – skiller, skymmel, glansk – minner om det som varit, skeppen och seglen tycks snarare frammana gamla myter och Egeiska havet än låt säga Evert Taube. De här vattnen är ”uråldriga”.

Samtidigt blir det i hög grad en upplevelse av textens materiella villkor; i filmens nedre kant syns ständigt en del av teleprinterns tangentbord, med dess patina, och med dess tre kronor-blem. Men vi börjar kanske också fråga oss, omvänt, vad är en bok? vad är en text? vad är en dikt? Om orden i en dikt relaterar till varandra och pekar framåt och bakåt och kors och tvärs, vad blir då resultatet av att vi här är mer eller mindre hänvisade till en obevekligt linjär text, som löper framåt?

Effekten är märkligt gripande, rentav halsbrytande, om man ger sig hän åt detta; det är som om Lotass – och vi med henne – stirrade stint mot de yttersta frågorna, upplevde tidens obönhörlighet; en tilltagande panik. Utan att egentligen se så mycket, eftersom det är subliment; bortom ord och tanke, men förfärad av utsikten av att allt detta inte har en utsida – Gud eller liv i yttre rymden – utan är, blir – ingenting.

Det är i linje med Lotass tidigare tematik, men genom sin materiella inkarnation är det mer konkret och i någon mening – förfärande.

FREDRIK HERTZBERG

litteratur@svd.se